

KRISTEN GUNDELACH

ble dømt til 8 års tvangsarbeid.

**Utenfor lyrikken er han et fe,
sa forsvareren.**

Saken mot den annen av de mere kjente «kulturpersonligheter» i N.S., forfatteren Kristen Gundelach, ble i går behandlet i lagmannsretten. Retten ble administrert av lagmann Solem. Aktor var statsadvokat Brynjulf Bull og forsvarer o.r.sakf. Fyhn. Gundelach var tiltalt etter straffelovens § 86 for å ha ytet fienden bistand og etter § 98 for ved ulovlige midler å ha forsøkt å endre rikets forfatning og drevet utstrakt propaganda.

I sitt innlegg refererte aktor en rekke av tiltaltes artikler i pressen under okkupasjons tiden.

Gundelach innrømmet at han har vært medlem av N.S. siden 1940 og at han ble medlem av det konsultative kunstneråds arbeidsutvalg for forfattere. Han mente selv å være verdig til den kunstnergasje han fikk i 1942. Videre hevder han at grunnen til at han ble fjernet 10 dager før Kulturtinget ble dannet, var at han hadde uttalt seg for frimodig i sine artikler og at han ikke hadde vist seg som et lydige redskap for Gudbrand Lunde. Hva Kulturtinget var, visste han ikke riktig og visste heller ikke at det ble arbeidet for opprettelsen av et riksting.

— I de to første årene var jeg som så mange andre under en slags psykose, forklarte Gundelach, og artiklene er skrevet under øyeblikkets inntrykk slik som jeg alltid skrev. For meg er disse artikler nå som å høre en stemme fra en fjern fortid som jeg bare delvis gjenkjenner. I det hele tatt hevder han at hans innstilling til N.S. etter 1942 undergikk en hel forandring.

Som vitne ble avhørt forfatteren Fredrik Parelius. Han har kjent Gundelach i ca. 30 år. En gang nevnte tiltalte at han hadde nektet å underskrive troskaps erklæringen til Q. og han sa en gang at han stod i sterk opposisjon til de ledende i naziststyret.

Forsv.: Kan De gi en karakteristikk av Gundelach?

— Han er en fremtredende lyriker. Kanskje landets betydeligste når det gjelder galliske språk.

Forsvareren dokumenterte deretter en del angrep på Gundelach som var sendt Fritt Folk av partifolk, men ikke kommet inn i avisen i anledning en litteraturanmeldelse.

Statsadvokat Bull uttalte bl. a. at tiltalte var en mann med et relativt kjent navn. Når Gundelach sluttet opp, var det en sterk bistand til partiet. Han har gått inn i propagandaapparatet og vært med på å forgifte befolkningen i den nazistiske presse. Det forlanges nå at også kunstnerne skal

være ansvarlig for det de skriver i pressen.

Det er påtalemyndighetens oppfatning at de folk som særlig har forsøkt å pådytte befolkningen N.S.'s oppfatning, må rammes særlig strengt. Statsadvokaten nedla påstand om 10 års tvangsarbeid og inndragning av 6474 kroner.

Forsvareren, o.r.sakf. Fyhn, uttalte bl. a. at Gundelach er lyriker. Som lyriker har Gundelach bare et navn innen litterære kretser. Når man kommer inn på andre områder er han et fé. Han har ikke forutsetninger for å ytre seg om andre ting. Hans kone forteller at han er en drømmer og et stemningsmenneske, som i det ene øyeblikk skriver ned sine stemninger for så i neste øyeblikk å angre bitterlig. Det må være grunn til å se på disse artikler ikke med samme øyne som om de skulle være skrevet av en politisk journalist eller profesjonell politiker.

Gundelach var ikke kjent utenfor byen og her var han bare kjent på grunn av sitt originale utseende. Hans medlemskap og artikler har sikkert vært uten betydning.

Statsadvokaten påpekte at Gundelach hadde benyttet seg av situasjonen til å kravle opp på parnasset og inn tatt en plass hvor han ikke hørte hjemme.

Gundelach hevdet at slike motiver var ham fremmed. Han var ikke den lille mann som behøvde å albe seg fram.

Lagm.: Har De fått honorar for Deres artikler?

— Ja, det har jeg.

DOMMEN

falt ved 16-tiden. Gundelach ble enstemmig idømt 8 års tvangsarbeid, 10 års fradømmelse av rettigheter 1—5, 7 og 8 og inndragning av 6473 kroner.

Retten tok hensyn til at de artikler tiltalte hadde skrevet var sterkt aggressive og stilistisk godt formet og at de var skrevet av en mann med et ansett navn som forfatter. Propagandaen i pressen har vært av stor betydning og de som har stillet seg til rådighet for den har et stort ansvar.

Retten tok videre hensyn til at tiltalte har nyttet sin stilling til å skaffe seg kunstnergasje hva han ellers ikke hadde betingelser for å få. Hans artikler røper en god innsikt i de nazistiske propagandametoder. At han kom i motsetningsforhold til partiet, kan ikke tillegges noen betydning i formidende retning.

Tiltalte tok betenkningstid.

114481